

Категорія справи № 925/1148/15: Господарські справи (до 01.01.2019); Майнові спори; Розрахунки за продукцію, товари, послуги; Інші розрахунки за продукцію.

Надіслано судом: 30.07.2015. Зареєстровано: 31.07.2015. Оприлюднено: 04.08.2015.

Дата набрання законної сили: 10.08.2015

Номер судового провадження: не визначено

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

18005, м. Черкаси, бульвар Шевченка, 307, тел. канцелярії (0472) 31-21-49, inbox@ck.arbitr.gov.ua

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

"28" липня 2015 р.

Справа № 925/1148/15

Господарський суд Черкаської області у складі головуючого судді - Васяновича А.В.,

секретар судового засідання - Геня С.Г.,

за участю представників сторін:

від позивача - представник не з'явився,

від відповідача - Гаврильченко В.М. - адвокат,

розглянувши у відкритому судовому засіданні справу

за позовом товариства з обмеженою відповідальністю "Імперія - Агро",
м. Миколаїв

до товариства з обмеженою відповідальністю "Рось-Світанок-Агро", с. Тубільці, Черкаського району, Черкаської області

про стягнення 64 673 грн. 13 коп.,-

ВСТАНОВИВ:

До господарського суду Черкаської області з позовом звернулося товариство з обмеженою відповідальністю "Імперія - Агро" до товариства з обмеженою відповідальністю "Рось-Світанок-Агро" про стягнення боргу, у зв'язку з неналежним виконанням відповідачем умов договору поставки № УМ-98/14 від 02 жовтня 2014 року в розмірі 64 673 грн. 13 коп., в тому числі: 28 000 грн. 00 коп. основний борг; 16 520 грн. 00 коп. дооцінка вартості неоплаченого товару, 1 754 грн. 43 коп. курсова різниця, 5 924 грн. 44 коп. 36% річних, 6 874 грн. 26 коп. пеня та 5 600 грн. 00 коп. штраф.

Ухвалою господарського суду Черкаської області від 13 липня 2015 року порушено провадження у справі та призначено розгляд справи в судовому засіданні на 28 липня 2015 року.

Представник позивача в судові засідання не з'явився, надіслав суду клопотання про розгляд справи за його відсутності.

Представник відповідача в судовому засіданні позовні вимоги в частині стягнення суми основного боргу визнав, в решті заявлених позивачем вимог просив відмовити з підстав викладених у відзиві на позовну заяву від 27 липня 2015 року. Так відповідач зазначав, що умовами договору поставки (п. 7.1.1.) штраф передбачений як додаткова, поряд з пенєю, санкція за прострочення оплати продукції - грошового зобов'язання, що суперечить положенням ст. 549 ЦК України, ч. 6 ст. 231 ГК України, якими визначено порядок нарахування штрафних санкцій за прострочення саме грошового зобов'язання у вигляді пені. В зв'язку з чим, відповідач вважає вимоги позивача щодо стягнення штрафу є безпідставними. Крім того відповідач зауважував, що умовами договору поставки передбачено проведення дооцінки вартості товару на день фактичної сплати, а не на день звернення до суду або винесення судового рішення. А тому дооцінка вартості товару проведена позивачем на день звернення до суду суперечить умовам договору поставки.

В судовому засіданні, яке відбулося 28 липня 2015 року згідно ст. 85 ГПК України було оголошено вступну та резолютивну частини судового рішення зі справи №925/1148/15.

Розглянувши матеріали справи, заслухавши пояснення представника відповідача та дослідивши докази, суд вважає, що позовні вимоги слід задовольнити повністю виходячи з наступного:

Як вбачається з матеріалів справи та було встановлено господарським судом під час її розгляду, 02 жовтня 2014 року між товариством з обмеженою відповідальністю "Імперія - Агро" (постачальник) та товариством з обмеженою відповідальністю "Рось-Світанок-Агро" (покупець) було укладено договір поставки за № УМ-98/14.

Згідно ч. ч. 1, 2 ст. 712 ЦК України за договором поставки продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму.

До договору поставки застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає з характеру відносин сторін.

Відповідно до п. 1.1. вищевказаного договору постачальник зобов'язався передати у власність покупця продукцію виробничо - технічного призначення, а покупець зобов'язався прийняти товар і сплатити за нього грошову суму (вартість, ціну), визначену договором.

Згідно п. 2.1. договору поставки, за даним договором постачається виключно оригінальна продукція, виробництва провідних компаній світу, асортимент, кількість, ціна якої визначаються додатками та/або накладними та/або рахунками-фактурами, що є невід'ємною частиною цього договору.

Ціна продукції, що поставляється за цим договором вказується у додатках в національній валюті та визначається, в залежності від виду товару (засоби захисту рослин (ЗЗР), насіння, насіння вітчизняного виробництва, мікродобрива та мікродобрива). Для товару (ЗЗР, насіння та мікродобрива) сторони встановлюють ціну та його вартість у гривнях, а також визначають їх еквівалент у доларах США (п.2.2. договору).

У разі зміни курсу гривні до долара США, постачальник проводить перерахунок (дооцінку) вартості поставленого, але не оплаченого покупцем товару (п. 2.4. договору).

Пунктами 3.3., 3.4. договору визначено, що сторони погоджуються застосовувати при проведенні розрахунків за цим договором курс долара США до гривні, що встановлений на міжбанківській валютній біржі на день підписання договору.

В тому випадку, коли курс на міжбанківській валютній біржі щодо продажу долара США до гривні на день проведення розрахунків (перерахування коштів), відвантаження товару є вищим за курс відповідної іноземної валюти на день укладення додатку (ів), оплата грошових коштів за отриманий товар, відбувається відповідно до курсу долара США до гривні на дату, що передує даті здійснення остаточного розрахунку (курс продажу долара США згідно сайту <http://charts.finance.ua/ru/currency/interbank/>). Сторони для визначення суми, яка підлягає оплаті використовують формулу:

$C = A1/A2 \times B$, де:

C - сума належна до оплати; B - ціна товару на момент підписання додатку; A1 - курс на міжбанківській валютній біржі щодо продажу долара США до гривні на день перерахування коштів; A2 - курс на міжбанківській валютній біржі щодо продажу долара США до гривні на день підписання відповідного додатку.

Всі платежі за цим договором здійснюються покупцем з врахуванням п. 3.4. договору (п. 3.5. договору поставки).

Позивач свої зобов'язання за договором поставки виконав та поставив відповідачу товар на загальну суму 37 080 грн. 18 коп., що підтверджується копіями видаткових накладних:

- №7864 від 07 жовтня 2014 року на суму 7 890 грн. 48 коп.;

- №7866 від 07 жовтня 2014 року на суму 16 689 грн. 60 коп.;

- №8138 від 24 жовтня 2014 року на суму 12 500 грн. 10 коп.

Згідно п. 3.2. договору порядок розрахунків за поставлений товар визначається в додатках до даного договору.

Враховуючи умови п. 3.2. договору сторонами було укладено додатки №1,2 від 02 жовтня 2014 року до договору поставки, згідно яких покупець оплачує постачальнику в порядку попередньої оплати 100% вартості товару, що складає 16 689 грн. 60 коп. (еквівалент в доларах США 1 250,15) та 7 890 грн. 48 коп. (еквівалент у доларах США 591,05) шляхом її перерахування на розрахунковий рахунок постачальника в строк до 03 жовтня 2014 року. Крім того 24 жовтня 2014 року сторонами було підписано додаток №3 до договору поставки, згідно якого відповідач зобов'язався оплатити позивачу 12 500 грн. 10 коп. (еквівалент у доларах США 954,20) до 29 жовтня 2014 року.

Товар було прийнято відповідачем, що підтверджується підписом уповноваженої особи у вищенаведених видаткових накладних та відтиском печатки товариства з обмеженою відповідальністю "Рось-Світанок-Агро".

Крім того, відповідач у своїх поясненнях не заперечує факт отримання товару.

Відповідач в свою чергу зобов'язання по оплаті поставленого товару виконав частково, сплативши 3 080 грн. 18 коп., що підтверджується копією платіжного доручення від 04 грудня 2014 року. Крім того відповідачем було повернуто товар на суму 6 000 грн. 00 коп., про що свідчить копія накладної на повернення товару від покупця №142 від 12 листопада 2014 року.

Статтею 530 Цивільного кодексу України визначено, що якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін).

Зобов'язання, строк (термін) виконання якого визначений вказівкою на подію, яка неминуче має настати, підлягає виконанню з настанням цієї події.

Якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час. Боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги, якщо обов'язок негайного виконання не впливає із договору або актів цивільного законодавства.

Як зазначалося вище сторонами було визначено 100% попередню оплату. Так, товар поставлений згідно видаткових накладних від 07 жовтня 2014 року повинен був оплачений до 03 жовтня 2014 року, а товар поставлений на підставі накладної від 24 жовтня 2014 року до 29 жовтня 2014 року.

В абзаці 2 п. 1.9. постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 грудня 2013 року № 14 "Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань" зазначено, що якщо у договорі виконання грошового зобов'язання визначається до настання певного терміну, наприклад, до 1 серпня 2014 року (частина друга статті 252 ЦК України), то останнім днем виконання такого зобов'язання вважається день, що передує цьому терміну (в даному прикладі - 31 липня 2014 року). Водночас коли у тексті договору виконання грошового зобов'язання визначено "по 1 серпня 2014 року" або "включно до 1 серпня 2014 року", то останнім днем виконання такого зобов'язання буде 1 серпня 2014 року.

Таким чином, з урахуванням вищенаведеного, останнім днем сплати вартості поставленого товару є 02 та 28 жовтня 2014 року відповідно.

Відповідно до ст. ст. 525, 526 Цивільного кодексу України зобов'язання повинні виконуватись належним чином і в установленний строк відповідно до умов договору та вимог чинного законодавства. Одностороння відмова від зобов'язання не допускається, якщо інше не передбачено договором або законом.

До виконання господарських договорів застосовуються відповідні положення Цивільного кодексу України з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом України.

Згідно зі ст. 193 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання та інші учасники господарських відносин повинні виконувати господарські зобов'язання належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору, а за відсутності конкретних вимог щодо виконання зобов'язання - відповідно до вимог, що у певних умовах звичайно ставляться.

Як зазначалося вище сторони погодили застосовувати при проведенні розрахунків за цим договором курс долара США до гривні, що встановлений на міжбанківській валютній біржі на день підписання договору.

Тобто фактично умовами договору сторони визначили ціну товару та відповідне грошове зобов'язання в еквіваленті іноземної валюти із застосуванням відповідної формули.

Згідно ст. 524 ЦК України зобов'язання має бути виражене у грошовій одиниці України - гривні.

Сторони можуть визначити грошовий еквівалент зобов'язання в іноземній валюті.

Відповідно до ч. ч. 1,2 ст. 533 ЦК України грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях.

Якщо у зобов'язанні визначено грошовий еквівалент в іноземній валюті, сума, що підлягає сплаті у гривнях, визначається за офіційним курсом відповідної валюти на день платежу, якщо інший порядок її визначення не встановлений договором або законом чи іншим нормативно-правовим актом.

Зазначена норма кореспондується з положеннями ч. 2 ст. 198 ГК України.

Нормами ст. 632 ЦК України визначено, що ціна в договорі встановлюється за домовленістю сторін.

У випадках, встановлених законом, застосовуються ціни (тарифи, ставки тощо), які встановлюються або регулюються уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування.

Зміна ціни після укладення договору допускається лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом.

На підставі пунктів 3.3. та 3.4. договору позивачем заявлено вимогу про стягнення з відповідача 16 520 грн. 00 коп. курсової різниці вартості неоплаченого товару.

Так, позивач у своєму розрахунку зазначив наступне.

З додатків №1-3 до договору вбачається, що на день їх укладення, максимальний курс гривні по відношенню до долара США на міжбанківській валютній біржі становив 13,35 грн. за 1 долар США.

Станом на 27 травня 2015 року міжбанківський курс гривні по відношенню до долара США складав 21,2 грн. за 1 долар США.

$21,2/13,35=1,59 \times 28\ 000\ \text{грн. 00 коп.} = 44\ 520\ \text{грн. 00 коп.} - 28\ 000\ \text{грн. 00 коп.} = 16\ 520\ \text{грн. 00 коп.}$

Також позивачем заявлено до стягнення 1 754 грн. 43 коп. курсової різниці несвоєчасно сплаченого та повернутого товару.

Станом на 12 листопада 2014 року (дата повернення товару на суму 6 000 грн. 00 коп.) міжбанківський курс гривні по відношенню до долара США складав 16,05.

Станом на 04 грудня 2014 року (дата сплати) міжбанківський курс гривні по відношенню до долара США складав 15,71.

Розрахунок курсової різниці:

$16,05/13,35=1,2 \times 6\ 000\ \text{грн.} = 7\ 200\ \text{грн.} - 6\ 000\ \text{грн.} = 1\ 200\ \text{грн.}$

$15,71/13,35=1,18 \times 3\ 080\ \text{грн. 18 коп.} = 3\ 634\ \text{грн. 61 коп.} - 3\ 080\ \text{грн. 18 коп.} = 554\ \text{грн. 43 коп.}$

Згідно п. 3.7. договору до вартості (ціни) товару додатково також включається різниця між гривневою вартістю товару на день фактичного проведення покупцем оплати і гривневою вартістю товару, що вказана в додатках до договору, розрахована відповідно до п.3.4. договору. На таку різницю, в день здійснення покупцем оплати, постачальником складається акт та надсилається на адресу покупця.

19 червня 2015 року на адресу відповідача було направлено заяви з актом різниці між гривневою вартістю товару на день фактичного проведення покупцем оплати і гривневою вартістю товару, що вказана в додатках до договору від 27 травня 2015 року у двох примірниках та акт дооцінки вартості неоплаченого товару від 27 травня 2015 року у двох примірниках, що підтверджується копією опису вкладення у цінний лист та копією поштової квитанції (а.с. 33).

В заявах позивач просив відповідача підписати та надіслати його примірники відповідних актів на адресу підприємства та зазначив, що у випадку, якщо відповідачем не буде вчинено зазначених дій протягом двох днів з моменту отримання даних заяв, позивачем буде розцінено це як погодження з умовами актів.

В пункті 3.4. постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 26 грудня 2011 року №18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції" вказано, що у разі подання позову про стягнення національної валюти України - еквіваленту іноземної валюти ціна позову визначається в національній валюті України за офіційним курсом, визначеним Національним банком України, на день подання позову.

Враховуючи вищенаведені рекомендації, доводи відповідача стосовно неправомірності застосування позивачем курсової різниці долара США до гривні на день звернення позивача до суду з відповідним позовом, суд не приймає до уваги.

Крім того слід зазначити, що позивач не позбавлений права в подальшому застосувати курсову різницю долара США до гривні на день здійснення відповідачем оплати вартості поставленого товару.

Розрахунок курсової різниці вартості неоплаченого товару та курсової різниці несвоєчасно сплаченого та повернутого товару здійснено позивачем вірно.

За своєю правовою природою вказані нарахування є складовою боргу, що розрахований з урахуванням здійснених позивачем поставок, ціни товару та коливань курсу валют на відповідні дати.

Тобто фактично позивачем заявлено позов про стягнення з відповідача 46 274 грн. 43 коп основного боргу.

Відповідно до ст. 33 ГПК України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень.

Відповідачем всупереч ст. ст. 33, 34 ГПК України не було доведено факту своєчасного здійснення, на підставі умов договору поставки, розрахунку з позивачем за поставлений товар в повному обсязі, а також не було спростовано доводи та обґрунтування позивача.

Таким чином, сума основного боргу в розмірі 46 247 грн. 43 коп. підлягає стягненню на користь позивача в судовому порядку.

Відповідно до ч. 1 ст. 546 та ст. 549 ЦК України виконання зобов'язання забезпечується, зокрема, неустойкою, яка визначається як пеня та штраф і є грошовою сумою або іншим майном, які боржник повинен передати кредиторі у разі порушення зобов'язання. Сплата неустойки є правовим наслідком у разі порушення зобов'язання (п. 3 ч. 1 ст. 611 Цивільного кодексу України).

Пунктом 7.1.1. договору поставки передбачена відповідальність за порушення відповідачем строків оплати вартості одержаного товару, а саме: пеня у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми боргу за кожний день прострочення.

Позивачем на підставі п. 7.1.1. договору поставки заявлено вимогу про стягнення з відповідача 6 874 грн. 26 коп. пені нарахованої за несвоєчасну оплату вартості товару за період з 30 жовтня 2014 року по 27 травня 2015 року на суму боргу з урахуванням здійсненої відповідачем сплати та повернення товару.

Слід зазначити, що сторони домовилися про те, що стягнення штрафних санкцій (пені, штрафу, процентів) за даним договором відповідно до п. 6 ст. 232 ГК України, не обмежується строком нарахування та припиняється в день виконання стороною зобов'язання, а строк позовної давності щодо стягнення штрафних санкцій, у відповідності до ст. 259 ЦК України, продовжується до 3 років (п. 7.9. договору).

В пункті 2.5. постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 грудня 2013 року № 14 "Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань" зазначено, що до пені за порушення грошових зобов'язань застосовується припис частини шостої статті 232 ГК України. Даним приписом передбачено не позовну давність, а період часу, за який нараховується пеня і який не повинен перевищувати шести місяців від дня, коли відповідне зобов'язання мало бути виконане; законом або укладеним сторонами договором може бути передбачено більшу або меншу тривалість цього періоду.

Таким чином умовами договору (п. 7.9.) сторони визначили період нарахування пені понад строки визначені ч. 6 ст. 232 ГК України, що не суперечить вимогам чинного законодавства України.

Пунктом 7.8. договору поставки визначено, що в разі невиконання покупцем зобов'язань щодо оплати отриманого товару та невиконання зобов'язань передбачених розділом 3 цього договору покупець, відповідно до ст. 625 Цивільного кодексу України, сплачує на користь поставальника крім суми заборгованості 36% річних, якщо інший розмір річних не встановлено відповідним додатком до договору. Річні нараховуються на загальну суму простроченої оплати.

На підставі п. 7.8. договору поставки позивачем також заявлено вимогу про стягнення з відповідача 5 924 грн. 44 коп. 36% річних нарахованих за період з 30 жовтня 2014 року по 27 травня 2015 року на суму боргу з урахуванням здійсненої відповідачем сплати та повернення товару.

Відповідно до ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

В пункті 4.2. постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 грудня 2013 року № 14 "Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань" зазначено, що сторони договору можуть зменшити або збільшити передбачений законом розмір процентів річних.

Якщо укладеним сторонами договором передбачено збільшення розміру процентів у зв'язку з простроченням сплати боргу, розмір ставки, на яку збільшено проценти, слід вважати іншим розміром процентів.

Отже, суд вважає правомірним нарахування позивачем 36% річних, оскільки сторони дійшли згоди щодо зміни процентної ставки, передбаченої ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України та встановили її у розмірі 36%.

Здійснивши перевірку правильності нарахування пені та 36% річних за допомогою калькулятора підрахунку заборгованості та штрафних санкцій "ЛІГА:ЗАКОН ЕЛІТ 9.2.1." судом встановлено, що розрахунок пені та річних здійснений позивачем вірно, а тому заявлені до стягнення суми підлягають задоволенню.

При цьому слід зазначити, що позивач не був позбавлений можливості нараховувати пеню та 36% річних з 03 жовтня 2014 року на борг, що існував на вказану дату.

Проте позивач нарахував пеню та річні лише з 30 жовтня 2014 року.

Відповідно до п. 7.1.1. договору поставки за несвоєчасну оплату продукції покупець додатково сплачує штрафні санкції у розмірі 20% від суми несплаченого боргу.

Оскільки відповідач свого обов'язку щодо оплати поставленого товару у визначений сторонами строк не виконав, позивачем також заявлено вимогу про стягнення з відповідача штрафу в розмірі 20% від суми боргу, що складає 5 600 грн. 00 коп.

При розгляді позову в цій частині судом враховано наступне:

Відповідно до ст. 549 Цивільного кодексу України неустойкою (штрафом, пенєю) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторі у разі порушення боржником зобов'язання.

Штрафом є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання.

Пенєю є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання.

Штраф як і пеня є формами одного і того ж виду забезпечення виконання зобов'язання - неустойки.

Умови договору поставки передбачають цивільно-правову (господарсько-правову) відповідальність за порушення умов договору у вигляді сплати пені та штрафу.

Одночасне стягнення з учасника господарських відносин, який порушив господарське зобов'язання за договором, штрафу та пені не суперечить статті 61 Конституції України, оскільки згідно зі статтею 549 ЦК України пеня та штраф є формами неустойки, а відповідно до статті 230 ГК

України - видами штрафних санкцій, тобто не є окремими та самостійними видами юридичної відповідальності. У межах одного виду відповідальності може застосовуватися різний набір санкцій.

При цьому судом враховано відповідні висновки, що викладені в постанові Верховного Суду України від 27 квітня 2012 року N 06/5026/1052/2011.

Враховуючи вищенаведене, суд не приймає до уваги посилення відповідача про те, що умовами договору передбачено штраф як додаткова, поряд з пенею, санкція за прострочення оплати товару.

З огляду на зазначене, суд вважає за необхідне стягнути з відповідача 5 600 грн. 00 коп. штрафу.

Судові витрати підлягають розподілу між сторонами відповідно до вимог ст. 49 ГПК України.

На підставі викладеного, та керуючись ст. ст. 49, 82 - 85 ГПК України, суд,-

ВИРІШИВ:

1. Позов задовольнити повністю.
2. Стягнути з товариства з обмеженою відповідальністю "Рось-Світанок-Агро", вул. Підлісна, 12, с. Тубільці, Черкаського району, Черкаської області, ідентифікаційний код 38339312 на користь товариства з обмеженою відповідальністю "Імперія - Агро", вул. Велика Морська, 143, м. Миколаїв, ідентифікаційний код 35472893 - **46 274 грн. 43 коп.** - основного боргу, **5 924 грн. 44 коп.** - 36% річних, **6 874 грн. 26 коп.** пені, **5 600 грн. 00 коп.** штрафу та **1 827 грн. 00 коп.** витрат на сплату судового збору.

Видати відповідний наказ після набрання рішення законної сили.

Рішення може бути оскаржено до Київського апеляційного господарського суду в порядку та строки передбачені розділом XII ГПК України.

Повне рішення складено 30 липня 2015 року.

Суддя

А.В.Васянович